

pitler.

Forfatterne er dels geografer, dels arkæologer, der her deltager i vel nok det første forsøg på at undersøge relationer mellem de to fag. Hvad dette angår er resultatet måske ikke umiddelbart opløftende: relationerne har hidtil mest bestået i, at fagene hver for sig har benyttet sig af det andets metoder og resultater. Der er dog ingen tvivl om, at de to fag har meget at lære af hinanden. Arkæologerne kan hente meget i geografiske modeller og teorier – om resourceforhold, landbrugs- og bebyggelsessystemer etc. Og som helhed er geograferens kendskab til fortidige forhold meget begrænset, bl.a. ved studiet af kulturlandskaber kan arkæologien bestemt bidrage til geografernes forståelse. Men som sagt er der tale om et forsøg, og man må nu se frem til, at de to fag går sammen om en fælles udvikling. Bogen her er et godt sted at begynde – med den udmærkede, omfattende litteraturliste og de som helhed meget inspirerende artikler.

Henning Morch

Marginaljorder og miljøinteresser: miljøministeriets projektundersøgelser 1986. Red: Hans Skotte Møller et al. Teknikerrapporter nr. 1-42. 41 bd. ill., 24 cm. Bd. priser varierende.

Samlerapporter nr. 1-6. 9 bd. ill., 24 cm. Bd. priser varierende.

Marginaljorder og miljøinteresser: en sammenfatning. Udg. af Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen i samarb. med Miljøstyrelsen. 276 s., ill. 23 cm. DKR 160,-.

Skov- og Naturstyrelsen, Hørsholm. En anmeldelse af dette enorme dokumentationsmateriale kan ikke komme på tale. Det er imidlertid på sin plads at gøre opmærksom på de mange rapporter, der er kommet ud af Miljøministeriets og en lang række institutioners – inkl. højere læreanstalters – indsats i 1986-87 på marginaljordsområdet.

Resultaterne af undersøgelserne foreligger i tre rapporteringer: 42 teknikerrapporter, 8 samlerapporter og en sammenfattende bog. Samlerapporterne dækker de enkelte projektemner:

- I. Kortlægning af potentielle marginaljorder og ekstensivt udnyttede naturtyper i Danmark; hertil er udarbejdet 5 teknikerrapporter med originalmaterialer.
- II. Marginaljorder og miljøinteresser – drifts- og samfundsøkonomiske analyser.
- III. Landbruget og de marginale jor-

der – en spørgeskema-undersøgelse; den bygger på interview af 2500 tilfældigt udtrukne ejere af momsregistrerede landbrug.

- IV. Hedesletter og bakkeøer. Arealanvendelse på tørre sandede jorder. Som grundlag er udarbejdet 12 teknikerrapporter.
- V. Ådale og ferske enge, der også bygger på 12 teknikerrapporter.
- VI. Strandenge og hævet havbund – med 4 teknikerrapporter som basis.
- VII. Rectablering af tørørlange søer og fjorde i Danmark. 1 teknikerrapport.
- VIII. Morænelandskabets marginaljorder og om friluftsliv og turisme i marginaljordsområder, med 8 teknikerrapporter.

I den sammenfattende bog er hvert projektemne refereret på en let tilgængelig måde med righoldige illustrationer – mange i farver. På 230 sider indføres man her i marginaljordsproblematikkens komplicerede aspekter. Bogen afsluttes med redegørelsen til Folketinget i marts 1987 og regeringens strategi for marginale jorder og miljømæssige interesseområder.

Kr. M. Jensen

International geomorphology 1986: proceedings of the 1. International conference on geomorphology, held at the University of Manchester from September 15-21, 1985. Ed. by V. Gardiner. Wiley, Chichester 1987. 2 bd., ill. 24 cm. GBP 99.95.

Dette voluminøse 2-bindsværk er et sæt proceedings fra den første internationale konference afholdt i 1985. Konferencens formål var dels at dække alle geomorfologiske discipliner, dels at understrege geomorfologiens rolle i landskabspleje og -forvaltning specielt i 3. verdenslande og dels at stimulere internationalt samarbejde.

Disse formål reflekteres af værkets indhold. Artiklerne er forfattet af forskere fra en lang række nationer; 19 fagdiscipliner er dækket, hver med sin sektion. Emnerne er dels de traditionelle og velkendte, dels emner som Engineering Geomorphology og Supplied Geomorphology. De enkelte sektioner indledes alle med et kort afsnit forfattet af en specialist på området. Her behandles emnets faglige niveau, mål og problemer; desuden er der en kort omtale af de enkelte artikler i sektionen. Dette er en stor fordel, da det ellers vil være temme-

lig uoverkommeligt at orientere sig inden for andre emner end ens eget speciale.

At dette værk, som redaktørerne erklærer skulle reflektere geomorfologiens nuværende sum af viden, må man stille spørgsmålstegn ved. Man kan ikke undlade at føle, at en præsentation af de enkelte discipliners videnskabelige niveau og væsentligste nye forskningsresultater er blevet ofret for en global repræsentation. Fx er procesorienterede artikler som nævnt relativt få, desuden er emner som eksempelvis remote sensing, et forskningsfelt i rivende udvikling, stærkt underrepræsenteret.

Figurer og fotografier er af god kvalitet, dog er figurerne i visse tilfælde henlagt til slutningen af den enkelte artikel, hvilket kan virke forstyrrende.

Bogens største værdi ligger nok i, at man som geomorfolog kan få et (delvist) indtryk af, hvad der rører sig inden for andre fagdiscipliner end ens egen. Desuden kan ingeniører og fysiske planlæggere have nytte af bogen.

Troels Aagaard

Leo van den Berg: Urban systems in a dynamic society.

Gower House, Aldershot 1987. X, 119 s., fig. 23 cm. USD 34.50.

Leo van den Berg's disputatsarbejde om funktion og interaktion i moderne bysystemer præsenterer ny indsigt i byudviklingens forløb. Der tages udgangspunkt i en teoretisk diskussion, hvor faktorerne, der bestemmer bysystemets vækst og vilkår, identificeres, og hvor den historiske påvirkning af nutiden og fremtiden klarlægges. Den model, der derefter præsenteres, omfatter husstande, virksomheder og det offentlige lokaliseringsinteresser og belyser virkningsfuldt velfærdsmaksimeringsfunktioner. Faseforskydningen demonstreres, og vigtige makrotendensers samspil og konsekvens for befolkningsfordeling og erhvervsstruktur diskuteres. Endelig gives en række empiriske eksempler.

Bogen er et betydeligt bidrag til den videnskabelige diskussion om bysystemets sammensætning og vækst.

Christian Wichmann Matthiessen

City, economy and society: a comparative reader. Ed. by Allan Cochrane, Chris Hammet and Linda McDowell.

Harper & Row, London 1981. IX, 236 s. ill. 25 cm. DFL 41,70.

Bogens hovedtema er i et komparativt perspektiv at analysere sammenhængen mellem på den ene side markedet, plan-

lægningen og staten, og på den anden side byudviklingen. Tre udvalgte byer: Vancouver, Birmingham og Krakow, med hver sin position på et socio-økonomisk kontinuum strækkende sig fra Laissez-faire økonomi over blandingsøkonomi til den strengt centralt planlagte økonomi, udgør bogens gennemgående analysegenstande.

Bogen er en artikelsamling, der er produceret med henblik på at være den ene af to basisbøger i Open University kurset: "Urban conflict and Change". Bogens opbygning er bestemt af denne kursusform, herunder at den skal supplere de 8x1 times TV-programmer, der også indgår i kursusmaterialet. Denne sammenhæng sætter sit naturlige og klare præg på bogens form og indhold. Bogen er en "reader" i traditionel forstand – på godt og ondt.

Igennem sit artikelvalg og især i de indledende kommentarer til hver af de 7 sektioner bogen er opdelt i, giver forfatterne en bred og letlæst indføring i de væsentligste determinanter for byudviklingen. Det komparative aspekt i analysen tilgodeses i de undertiden indsigtfulde introduktioner til bogens sektioner. Analyserne bringer ikke meget nyt frem, men understreger endnu en gang, at byernes udvikling ikke kan betragtes og forstås løsevet fra den sociale og historiske kontekst, de indgår i.

Bogens enkelte artikler er af meget varierende kvalitet, analyseniveau, metodologi og teoretiske perspektiv. Specielt falder flere af artiklerne om Krakow og Polen ved siden af, fordi de er rent deskriptive. Bogens kvaliteter bæres primært af forfatterens introduktioner.

Torben Lund Jensen

Paul White: The West European city: a social geography.

Longman, London 1984. XV, 269 s. ill. GBP 7.95.

Bogens formål er at udfylde det hul, som mange engelske studerende i bygeografi har med hensyn til udviklingen i kontinentets byer. De fleste eksisterende engelsksprogede lærebøger om byers sociale og demografiske udvikling bygger primært på materiale hentet fra undersøgelser lavet i England og den nye verden, dvs. USA og Canada. Det er dette begrænsede perspektiv denne bog forsøger at rette op på.

Forfatteren viser fortjenstfuldt ved brug af statistisk materiale og "lokale" kulturgeografers engelsksprogede publikationer, at udviklingen i de vesteuropæiske byer i mange henseender følger et andet mønster

end det, der kan aflæses i USA og i England. Generelt set fører forskelle i historiske forudsætninger og traditioner, ejerforhold i boligmassen for eksempel til en anden fordeling af de sociale klasser i byen end den, der kendes fra den nye verden og England. Der advares i bogen mod at betragte udviklingen i de vesteuropæiske byer som udtryk for en ensartet konform bevægelse, der følger det samme mønster. Det fremhæves flere steder i bogen, at variationen er betydelig, og at der specielt er stor forskel på udviklingsmønstre i sydeuropæiske vs. nordeuropæiske byer. Hertil kommer variationer inden for det enkelte land over dimensionen: Gamle byer – nye industribyer. Imidlertid afholder denne fornuftige advarsel ikke forfatteren fra selv at opstille én model for den rumlige sociale struktur i den europæiske by a la Burgess model for Chicago. På baggrund af den variationsbredde, der beskrives i bogens øvrige kapitler, er opstillingen af modellen en yderst betænkelig sag. Kun på det meget overordnede generelle plan er det muligt at finde belæg for modellen i bogen. I bedste fald kan modellen betragtes som en heuristisk typologi, der kan anvendes som udgangspunkt for en illustration af forskellene imellem den nye og den gamle verden.

Bogens største fortjeneste er, at den viser engelske studerende, at der også er en verden på den anden side af kanalen. Spørgsmålet er, om det er tilstrækkeligt for danske læsere.

Torben Lund Jensen

Marc Mangel: Decision and control in uncertain resource systems. (Mathematics in science and engineering, vol. 172).

Academic Press, Orlando 1985. XIII, 255 s. 24 cm. USD 39.50.

Dette er en lærebog i beslutnings- og kontrolteori anvendt på systemer til udnyttelse af naturlige ressourcer. Hovedvægten er lagt på behandlingen af usikkerhed, hvilket indebærer, at den matematiske basis for en stor del er hentet i statistikken. Indledningsvis gennemgås den matematisk-statistiske basis, specielt beskrives stokastiske processer. Dernæst gennemgås teori for optimal kontrol, og herunder introduceres dynamisk programmering. Resten af bogen er helliget specifikke anvendelser inden for "resource management" med henblik på såvel fornyelige som ikke-fornyelige ressourcer. Der er tale om en særdeles matematisk orienteret fremstilling, hvor der levnes begrænset

plads til generelle overvejelser. Emnets store relevans til trods rammer bogen næppe en niche som lærebog ved universiteterne, dertil er geografistuderendes matematisk-statistiske forudsætninger i almindelighed for begrænsede. Som referenceværk for forskere, der interesserer sig for matematiske modeller, systemanalyse og ressourceøkonomi, er bogen interessant.

Kjeld Rasmussen

Atlas zur Raumentwicklung. 10: Raumordnung – Bundesforschungsanstalt für Landeskunde und Raumordnung.

Bundesforschungsanstalt für Landeskunde und Raumordnung, Bonn 1982. I bd. kort. 60 cm. Pris ikke oplyst.

I serien af atlasbind fra Bundesrepublikken foreligger nu et bind om arealbenyttelse og fysisk planlægning. De oversigtlige kort tillader indledende studier over emnet og vil være til nytte for ekskursionsplanlæggere.

Christian Wichmann Matthiessen

The future of the metropolis: Berlin, London, Paris, New York. Economic aspects. Eds.: Hans-Jürgen Ewers, John B. Goddard, and Horst Matzerath.

De Gruyter, Berlin 1986. XI, 484 s. 25 cm. DEM 178,-.

Bogen er et resultat af "The Future of the Metropolis – Economic Aspects"-konferencen i Berlin 1984. Da størstedelen af vestens befolkning er bymennesker, er byernes, og især storbyernes, funktionelle tilstand central for samfundsudviklingen. Konferencen havde særligt til formål at belyse Vestberlins muligheder i lyset af byens lidt specielle situation. Det er egentlig lykkedes ganske godt, måske især fordi det påpeges, at forholdene ikke er helt så anderledes end i så mange andre storbyer.

Bogens første del indeholder en historisk-geografisk gennemgang af New York, Berlin og Paris, samt Peter Halls afrunding i en sammenfatning af "World cities" og ny arbejdsdeling. Anden del omhandler det europæiske systems generelle udvikling i 1970'erne (måske et lidt kort perspektiv); de ændrede økonomiske og geografiske betingelser som følge af erhvervsomstruktureringen med eksempler fra London, Paris og Berlin. Tredie del rummer tre hovedafsnit: 1) De nationale/regionale regeringers reaktioner på de strukturelle ændringer i byøkonomien, 2) Økonomisk og politisk forandring i storbyregionerne og 3) Muligheder og begrænsninger for Vestberlins